

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1915 kl. 3,30 e. m.

*Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i
anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t
i fråga om åtgärder för fredsfrågans lösning.*

Uti en inom andra kammaren avgiven motion nr 174 har herr *Lindhagen* m. fl. hemställt, att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte

1:o taga initiativ till ett målmedvetet framträdande uti den svenska utrikespolitiken för fredsfrågans lösning i hela dess vidd; helst efter samråd med de båda andra nordiska länderna;

2:o i sådant syfte bland annat undersöka möjligheten av en entent eller allians mellan de nordiska länderna för en gemensamt företagen avrustning efter det program, som ovan huvudsakligen uppdragits, eller med andra ord för nordens neutralisering med befrielse från rustningsbördor.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet finner i likhet med motionären, att det nu pågående blodiga kriget tydligt pekar på vikten av att åstadkomma ett mer harmoniskt förhållande mellan staterna än det, som närmast föregick krigsutbrottet. Utskottet är ock övertygat om att Sveriges regering icke skall underlåta att begagna varje tillfälle, som kan erbjuda sig, att föra rättens och samförståndets talan i förhållandet mellan staterna och anser därför någon riksdagsskrivelse i ämnet ej vara av behovet påkallad.

En sådan entent eller allians mellan de tre nordiska länderna för en gemensamt företagen avrustning, som motionären tänkt sig, anser ut-

skottet snarare skulle vara ägnad att frambesvärja den krigsfara, som motionären vill undvika, ty värnlösa folks lott är ännu lika beklagansvärd. Dessutom anser utskottet avrustningsproblemet vara av internationell art och för sin lösning kräva alla staters samverkan.

Utskottet får sålunda hemställa,

att herr Lindhagens m. fl. motion nr 174 ej
må till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1915.

På utskottets vägnar:

ERNST LILJEDAHL.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar *Liljedahl*, *Gustafsson* i Brånsta, *Bengtsson* i Göteborg, *Bengtsson* i Kullen, *Löwegren*, *Åkerlindh*, *Höglund*, *Sundström*, *Thore* och *Ericson* i Funäsdalen.

Reservation

av herrar *Bengtsson* i Göteborg, *Höglund* och *Ericson* i Funäsdalen, vilka anförde:

»I överensstämmelse med den uppfattning, åt vilken motionärerna givit uttryck, anse vi att de allvarligaste försök måste göras i alla länder för att råda bot på militarismens onda, som just i dessa dagar drager så mycket elände över mänskligheten. Rustningarne ha långt ifrån visat sig vara den garanti för freden som deras tillskyndare — den maktägande klassen — städse föregett. Tvärtom torde de blodiga händelser, som Europa nu upplever, utgöra ett bevis på motsatsen, och de innebära samtidigt en allvarlig maning till folken att gripa sig an verket att ordna de mellanfolkliga förhållandena utan vapnen som skiljedomare och därigenom bana väg för avrustningen.

Vi äro även ense med motionärerna därutinnan, att just de små

staterna härvid ha en stor mission att fylla. Inte minst i eget intresse. De överväldigande militära maktmedel, varöver en modern storstat förfogar, göra det obestriddigen i våra dagar allt mer problematiskt för ett litet land att ens med utnyttjande av sina yttersta resurser kunna med utsikt till framgång taga upp en krigisk tävlan med en stormakt. Det nuvarande kriget har enligt mångas mening också visat, att det rent av kan vara en större risk för ett litet land att hålla sig med en armé för värnandet av sin neutralitet än att icke äga något militärt försvar alls. Det förefaller därför, som om åtminstone en närmare undersökning i den riktning, motionen anvisar, borde vara starkt motiverad. Och då de skandinaviska ländernas närbesläktade utrikespolitiska förhållanden tala för, att dessa länder så långt möjligt är uppträda gemensamt för denna frågas lösning, synes motionärernas förslag i sådant syfte vara väl värt ett närmare övervägande.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att andra kammaren med anledning av herr Lindhagens m. fl. motion nr 174 för sin del måtte besluta, att riksdagen ville anhålla, det Kungl. Majt måtte

1:o taga initiativ till ett målmedvetet framträdande uti den svenska utrikespolitiken för fredsfrågans lösning i hela dess vidd; helst efter samråd med de båda andra nordiska länderna;

2:o i sådant syfte bland annat undersöka möjligheten av en entent eller allians mellan de nordiska länderna för en gemensamt företagen avrustning eller med andra ord för nordens neutralisering med befrielse från rustningsbördor.»